International Online Journal of Educational Sciences, 2014, 6 (1), 198-213

iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

Administrative and Cultural Values Adopted by Primary School Teachers: Nigde Sample

RecepÖzkan

Department of Education Sciences, Faculty of Education, Nigde University, Nigde, Turkey

ARTICLE INFO

Article History:
Received 08.01.2014
Received in revised form
11.02.2014
Accepted 20.02.2014
Available online
21.04.2014

ABSTRACT

Adopted by teachers in order to determine the administrative and cultural values survey method was used in this study. Depending on the province of Nigde population of the research center and the teachers working in elementary schools are located in villages and towns. Sample was determined by the sampling method is accessible and working in these schools wishing to participate in the voluntary survey consists of 706 teachers. Substances included in the survey, the feminine and masculine values are considered to be an individualist and collectivist values, values, and uncertainty avoidance on the distribution of power, including the size of the values generated in four dimensions consists of expressions of the judiciary. The scale of the administrative and cultural values adopted by teachers from across the sub-dimensions, and their average values of the scale is examined, "Feminine-Masculine" adopt a value-sized high-level teachers, "individualist-socialist" adopt a value close to the highest level, "Power Distance" and "Uncertainty Avoidance "sizes are adopted in a medium value.

© 2014 IOJES. All rights reserved

Keywords: Values, Administrative and Cultural Values, Teacher, Nigde

Extended Summary

Purpose

The purpose of this study is to determine administrative and cultural values adopted by primary school teachers.

Method

In this study in which determination of the administrative and cultural values adopted by primary school teachers is aimed, screening model and questionnaire technique have been applied.

Universe consists of teachers performing their duty at primary schools in Niğde city center and countries and towns affiliated with city center. When it comes to sample, it consists of 706 volunteer teachers to this study carrying out their duty at these schools and designated with accessible sampling method. It is observed that participants of this research include 378 female and 328 male teachers. The scale which is developed by Turan, Durceylan and Şişman (2005) is used as data collecting tool. Items within this questionnaire consist of judgment expressions constituted at four levels such as values considered belonging to feminine and masculine, individualist and socialist values, values as regards power

[1]Corresponding author's address: Niğde University, Faculty of Education, Turkey
Telephone: 05054976831
e-mail: recepozkan33@hotmail.com
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2014.01.017

© 2014 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

distance and values within the dimension of variation avoidance. This questionnaire is arranged according to five point likert scale. The first section of this questionnaire includes personal information and second section includes expressions consisted of thirty value judgments.

Results

Results of this study are as follows: teachers adopt values at high level within the "Feminine-Masculine" and "Individualist-Socialist" dimensions and they adopt values at medium level within "Power Distance" and "Variance avoidance" dimension. When it comes to the scale in general, it is established that teachers adopts values near high level.

In terms of sex, it is observed that there is no significant difference between the mean value female teachers has adopted and the mean value male teachers have adopted within the sub-dimensions of "Feminine-Masculine" and "Individualist-Socialist". It can be stated that there is a significant difference between the mean value female teachers have adopted and the mean value male teachers have adopted within the sub-dimensions of "Power Distance" and "Variation Avoidance" sub-dimensions. When the scale is evaluated in general, it is possible to observe that there is no significant difference between the mean value female teachers have adopted and the mean value male teachers have adopted.

When differences between values belonging to sub-dimensions and overall of the Administrative and Cultural Values Scale in accordance with the teachers' age, adopted by teachers have been evaluated, it is observed that there is a significant difference between values teachers have adopted as regards age of the teachers in "Feminine-Masculine" sub-dimension. It is found out that there is no significant difference in "Individualist-Socialist", "Variation Avoidance" and "Power Distance" sub-dimensions. When differences between values belonging to sub-dimensions and overall of the Administrative and Cultural Values Scale in accordance with the teachers' professional seniority adopted by teachers have been evaluated, it is observed that there is a significant difference between values teachers have adopted as regards teachers' Professional seniority in "Feminine-Masculine" sub-dimension. It is found out that there is no significant difference in "Individualist-Socialist", "Power Distance" and "Variation Avoidance" sub-dimensions.

When differences between values belonging to sub-dimensions and overall of the Administrative and Cultural Values Scale in accordance with the teachers' field, adopted by teachers have been evaluated, it is observed that there is no significant difference in all dimensions.

Discussion and Conclusion

When the mean values as regards administrative and cultural values teachers have adopted are evaluated, it is observed that they adopt values at high level in "Feminine-Masculine" dimension, at close to high level in "Individualist-socialist" dimension and at medium level in "Power Distance" and "Variation Avoidance". When it is evaluated in general, it is observed that teachers have adopted values at close to high level on average.

When the administrative and cultural values teachers have been adopted according to sex are evaluated, it occurs that there is no significant difference in "Feminine-Masculine" and "Individualist-Socialist" sub-dimensions. It is observed that there is a significant difference between the mean values male teachers have adopted and the mean values female teachers have adopted within "Power Distance" and "Variance Avoidance" sub-dimensions. This significant difference is stemmed from the fact that values female teachers have adopted are lower than the values that male teachers have adopted.

When the values teachers have adopted as regards their age in "Feminine-Masculine" sub-dimension according to age have been compared, it is observed that there is a significant difference. It is found out that there is no significant difference between the values teachers have adopted as regards their age within "Individualist-Socialist", "Power Distance" and "Variation Avoidance" sub-dimension and within the frame of the scale overall.

In the "Feminine-Masculine" sub-dimension according to Professional seniority, it is observed that there is a significant difference between teachers have adopted as regards Professional seniority. It is found out that there is no significant difference between the values teachers have adopted as regards professional seniority within "Individualist-Socialist", "Power Distance" and "Variation Avoidance" sub-dimension and within the frame of the scale overall. It is determined that there is no significant difference between the values teachers affiliated with The Ministry of National Education have adopted according to their fields within the sub-dimensions and overall of the Administrative and Cultural Values Scale.

İlköğretim Öğretmenlerinin Benimsedikleri İdari ve Kültürel Değerler: Niğde İli Örneği

Recep Özkan

Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Fakültesi, Niğde Üniversitesi, Niğde, Türkiye.

MAKALEBİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı08.01.2014
Düzeltilmiş hali alındı11.02.2014
Kabul edildi20.02.2014
Çevrimiçi yayınlandı21.04.2014

ÖZ

Öğretmenlerin benimsedikleri idari ve kültürel değerlerin tespit edilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Niğde İli merkez ve merkeze bağlı köy ve kasabalarda bulunan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu okullarda görev yapan erişilebilir örnekleme yöntemi ile belirlenen ve araştırmaya gönüllü katılmak isteyen 706 öğretmenden oluşmaktadır. Ankette yer alan maddeler; dişil ve erkeğe ait olduğu düşünülen değerler, bireyci ve toplumcu değerler, gücün dağılımıyla ilgili değerler ve belirsizlik kaçınma boyutunda yer alan değerler olmak üzere dört boyutta oluşturulan yargı ifadelerinden meydana gelmektedir. Öğretmenlerin benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutlarından ve ölçeğin genelinden aldıkları ortalama değerler incelendiğinde; "Dişil-Eril" boyutunda öğretmenlerin yüksek düzeyde bir değer benimsedikleri, "Bireyci-Toplumcu" yüksek düzeye yakın bir değeri benimsedikleri, "Güç Mesafesi" ve "Belirsizlikten Kaçınma" boyutlarında ise orta düzeyde bir değeri benimsedikleri görülmektedir.

© 2014 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler: Değerler, İdari ve Kültürel Değerler, Öğretmen, Niğde.

Giriş

İnsan birçok özelliği nedeniyle diğer canlılardan ayrılmaktadır. İnsanı (bireyi) diğer canlılardan ayıran bu özellikler içerisinde ise kültür oluşturma ve bu kültürü nesillere aktarma önemli bir yer tutar. Kültürün oluşmasında ise değerler önemlidir. Toplumsal varlık olması nedeniyle, kültür unsurları ve bu kültür unsurlarının belirlenmesinde değerler, her zeminde birey yaşamına yön veren yol işaretleri olmuştur. Değerler kültürel bilgidir: Kültürün öğeleri üzerine kuruludur ve her zaman bir seçimi vurgular (Gudmunsdottir, 1991).Değerler bireylerin her türlü davranış biçimlerine etkide bulunma, onlara yön verme gücüne sahiptir. Bireyin günlük yaşamında bilinçli ya da bilinçsiz olarak sergilediği tüm tavır ve hareketlerin genel yöneticileri (Dönmezer, 1990: 253) konumunda olan değer kavramı; bireylerin ihtiyaç, tutum, arzu ve hedefleri gibi kişisel bir boyutta incelenebileceği gibi, kültürel ve örgütsel gibi sosyal bir boyutta da incelenebilir (Özgüven, 1994).

Yaratılış itibari ile çeşitli gruplara, topluluklara ve en sonunda da bir topluma mensup olan birey, her grup, topluluk ve de toplum içinde kendine özgü değerler ve özellikler geliştirme ve yaşatma özelliğine sahiptir. Dolayısıyla toplumlarca geliştirilen bu değerler bir sosyal grubun veya toplumun ortak duygu, düşünce amaç ve menfaatlerini yansıtan genelleştirilmiş temel ahlaki ilke veya inançlar olarak tanımlanmaktadır. Kızılçelik ve Erjen (1992)'ye göre değerler bir toplumun üyelerinin çoğunluğu tarafından kabul edilen ve diğer bireylerinde kabul etmesi yönünde baskı uygulanan önemli davranış kalıplarıdır. Bu davranış kalıpları, toplum yaşamının, aile içi ilişkilerden komşuluk ilişkilerine, arkadaşlık ilişkilerinden-ticari ilişkilere, kurumlar arası ilişkilerden-bu kurumların yönetilmesine kadar birçok yelpazede etkisini direkt ya da dolaylı olarak göstermektedir.

İnsana özgü olup, insanı insan yapan ve onu diğer canlılardan ayıran bir nitelik taşıyan değerler, insanın amaçlarına uygun şekilde kendini gerçekleştirecek duruma gelmesine yardımcı olur. Değerler doğru

[2] Sorumlu yazarın adresi:Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Niğde / Türkiye
Telefon:05054976831
e-posta:recepozkan33@hotmail.com
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2014.01.017

© 2014 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

bilmede doğru düşünmede ve doğru değerlendirilme yapabilmede, doğru eylem içinde olunduğunu görebilmede bireylere yardımcı olmaktadır (Kuçuradi, 1995: 8). Rokeach (1973)'e göre değer kavramı sosyoloji, psikoloji, sosyal psikoloji, antropoloji, siyaset bilim, eğitim, psikiyatri, ekonomi vb. tüm sosyal bilimlerde merkezi bir yer işgal etmelidir. Dolayısıyla değerler toplumsal yaşamın her alanına etki eden, kişilik ve karakter oluşturan, onları diğer toplumlardan ayıran temel bir özelliğe sahiptirler. Buradan hareketle değerleri toplumların DNAsı olarak nitelemek mümkündür.

Toplumsal varlık olma özelliği nedeniyle birey yaşamı, anne karnına düştüğü andan itibaren bir şekilde değerlerin etkisiyle şekillendirilmektedir. Bu nedenle de Şişman (1994) değerlerin kültürden bağımsız olarak düşünülemeyeceğini belirtirken, kültürü de paylaşılan değerler, simgeler, inançlar, ideolojiler ve yaşantılar bütünü olarak ele almaktadır. Kültür dolayısıyla da değerler toplumsal kabul görme derecelerine göre etki gücü elde ederler. Bu etki gücünde ise toplumsal kabul ve onay derecesi önemlidir. Değerlerin ortaya çıkmasında sosyal onay önemlidir. Sosyal olarak onaylananlar zamanla davranış ölçüleri haline gelerek değerleri oluşturmaktadır (Ünal, 1981). Oluşan davranış ölçülerinin zaman içerisinde değişimi oldukça zor olmaktadır. Değerler kişilik oluşumunda temel belirleyicidir. Dolayısıyla bireylerin tutum ve davranışlarının ortaya çıkmasında değerlerin etkisi büyüktür. Tutum ve davranışlardaki bir değişim doğrudan kişilikle ilgili olarak ortaya çıkar. Değerlerin değişimi bireylerin kişilik yapılarında önemli değişikliklere yol açar. Bu nedenle değerler bireysel açıdan benlik kavramının özünü oluşturarak eylem ve düşünceyi etkiler (Lau, 1988).

Değerler kavramlar veya inançlardır, arzulanan sonuç veya davranışla ilgilidir, belirli durumların ötesindedirler, davranışın belirlenmesi veya olayın değerlendirilmesinde belirleyicidirler ve göreceli önemlerine göre sıralanırlar (Aavik ve Allik, 2002).Genellikle değerlerin aynı kaldığı ve değer yargılarının farklılaştığı söylenebilir. Değer yargılarındaki bu farklılaşma/değişim değişik yollarla bireyler tarafından öğrenilir/öğretilir. Değerlerin öğrenilmesinde model alma ve taklit önemlidir. Örneğin babanın dedeye gösterdiği saygı gösterme davranışı çocuk tarafından model alınır veya taklit edilir. Dolayısıyla sosyal öğrenme teorisinin temel varsayımları dikkate alınarak değer yargılarının kişinin yetiştiği çevreden beslenerek şekillendiği söylenebilir (Ünal, 1981). Bu durumun arka planında ise toplumsal varlık olma yapmaktadır. Bir toplumun anlaşılabilmesinde, o toplumun sahip olduğu değerlerin yeri büyüktür (Özensel, 2003). Toplumdaki bireylerin o değerleri korumasına veya göz ardı etmesine paralel olarak değerler ya zamanla kaybolurlar ya da bir sonraki nesle aktarılarak yıllarca devam ettirilirler. Bu olay değerlerin içselleştirilmesine ve genel kabul görmesine bağlıdır. Değerler bireye neyi yapması gerektiğini kesin olarak söylemezler. Ancak yapılacak olan doğru şeyler için rehberlik ederler (Gudmunsdottir, 1991).

Değerler her zaman aynı kalmazlar. İnsanın yaşamında, organizasyon ve medeniyetlerle birlikte ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedirler. Rokeach'a göre, şayet değerler tamamen durağan olsaydı bireysel ve sosyal değişim imkânsız olacaktı. Bunun aksine değerler tamamen değişir olsaydı, toplumun ve bireyin sürekliliği imkânsız olurdur (Özgener, 1998). Toplumlar devamlılıklarını sürdürebilmek için değerlerin genç kuşaklar üzerinde içselleştirilmesi sürecini çok iyi yönetmelidir. İçselleştirme sürecinin iyi yönetilmemesi ise olumsuzlukların baş göstermesine kadar uzanabilmektedir. Bu durum toplusal yapıyı oluşturan kurumları ve organizasyonları da etkileyecek, kurum ve organizasyonların kısa süreli olmasına neden olabilecektir. Uzun vadede başarılı olan organizasyonlar değer temeline dayalı olan organizasyonlardır. Çünkü organizasyonlar değerlere bezendiklerinde kurum olurlar, aksi takdirde ruhsuz insana benzerler. Bu tür organizasyonlar koydukları hedefler hakkında açıktırlar çünkü değişen çevreye adapte olma ve yaratıcılık yeteneğine sahiptirler (Özgener, 1998). Değerler organizasyon kültürü ardında yatan inanç ve moral ilkeleridir. Değerler organizasyon içindeki kurallara ve davranış standartlarına anlam kazandırırlar. Organizasyonlar içindeki bireye yaptığı davranışın en iyi davranış olduğu konusunda güven verirler (Yurtseven, 1993). Eğitim kurumu hem değerlerden etkilenmekte hem de değerleri etkilemektedir. Eğitim kurumlarının işlevleri içerisinde değer öğretimi/aktarımı önemli bir yer tutar. Bu öğretimde eğitimcilerin yeri çok büyüktür. Hitap ettiği kitlenin sahip olduğu özellikleri nedeniyle ilköğretim kademesi ve bu kademede görev yapan öğretmenlerin değerlerle ilgili tutum ve davranışları çok daha fazla öne çıkmaktadır.

Öğretmenler-Yöneticiler ve Değerler

Temel amacı, bireylerin yaşadıkları topluma sağlıklı uyumunu gerçekleştirmek olan eğitim dolayısıyla okul, bireylere toplumun temel toplumsal değerlerini aktararak toplumsallaşmalarını sağlarlar. Eğitim kurumlarının okulların toplumsallaşmadaki önemi sahip oldukları/benimsedikleri değerlerle ilişkilidir. Eğitimin temel amaçlarından biriside ortak kültürel ve ahlaki değerlerin aktarılması ve zenginleştirilmesidir. Çünkü birey ve toplum kimliğini ve kıymetini bu değerlerle kazanmaktadır (Anonim, 2000) Okulların benimsedikleri değerler onların yönetim biçimini, yönetim biçimi de değerlerin öğrencilere aktarılma biçimini belirler. Çünkü okul, değerler üzerine inşa edilmiş bir yaşama ve öğrenme alanıdır. Bütün diğer alanlarda olduğu gibi eğitim yönetimi alanında da değerlerin önemli bir yeri vardır (Turan vd. 2008). Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin, okul kültürünün önemli bir temsilcisi olarak okul müdürlerini gördüklerini ortaya çıkarmaktadır. (Çelik, 2002). Okulların en önemli sorumluluklarından biri, mevcut kültürel değerleri yeni kuşaklara aktarırken, küresel dünyanın gerektirdiği bilgi, beceri, değer ve tutumlara sahip bireyler yetiştirebilmektir (Çalık vd., 2005).Okulların sahip olduğu değerlerin bireylere aktarımında bu kurumların yönetici ve öğretmenlerinin de önemli rolü vardır. Yöneticilerin değer sistemleri ile yönettikleri kurumun değer sistemlerinin uyuşması önemlidir.

1980'li yıllarda doğan örgüt kültürü kuramı yönetim kuramına yeni bir bakış açısı getirmiştir (Şahin-Fırat, 2010: 73). Bursalıoğlu (2000, Aktaran Turan vd. 2008)'na göre, yöneticilerin değer sistemleri içinde yer aldıkları örgütün değer sistemi ile uyuşmalıdır. Böylece örgütlerin bir değer sistemine sahip olması da sağlanmış olacaktır. Yöneticinin sahip olduğu değerler, onun örgüt içindeki tavır, tutum ve davranışlarında belirleyicidir. Bu belirleyicilik aynı zamanda öğretmenler üzerinde de etkili olmaktadır. Demirtaş (2010) öğretmenlerin sosyal beklentilerinin ve değerlerinin, gelişimin önemine inanma, çalışmaya motive olma, paylaşma, bütün öğrencilerin öğrenebileceğine inanma, işbirliği ve takım çalışması gibi çeşitli yönlerinin olduğunu, bu yönlerin de öğrencilerin akademik başarılarını artırmaya yönelik olduğunu belirtmektedir. Eğitim yöneticileri öğretmenlere ve diğer paydaşlara, belirlenen amaçları tutturabilmeleri için profesyonel gelişme imkanları ve diğer destekleri sunmak, onlarla işbirliği yapmak zorundadir (Balcı, 2011). Bu durum ne kadar üst düzeyde olursa okul kültürünün oluşması da aynı oranda etkili olacaktır. Öğretmenler eğitim-öğretim görevlerini aynı oranda başarılı bir şekilde yerine getireceklerdir.

Toplu eğitim-öğretim yapılan kurumlar olan okullar ülkenin ortak değerlerini ve evrensel değerleri bireylere kazandırmak için önemli roller üstlenirler. Ayrıca eğitim kurumlarının toplumun yapılanmasında önemli etkiye sahip kurumlardan biri olmasından dolayı, devlet ve halk okulların değerlerinin ne olması gerektiği konusunda görüş belirtmektedir. Okullarda benimsenen ve kazandırılmaya çalışılan değerlerin halktan kopuk, halkla bütünleşmemiş olması beklenemez (Akbaş, 2004: 79). Okul temel malzemesi olan öğrencisini cevre/toplumdan alır, tekrar çıktı olarak topluma verir. Bu süreçte öğrencide oluşturulacak tutum ve davranışların toplumsal çevreyle uyumlu olması, çatışma yaşanmaması gerekmektedir.

Okulun, eğitim-öğretimin hedefleri ve değerleri ile öğrencilerin hedef ve değerleri arasındaki ilişkinin tutarlılık düzeyi hedeflere ulaşma düzeyini etkiler. Okulun verdiği değerler ile sosyal değerler arasındaki çelişki, öğrencilerin kişilik bütünlüğü üzerinde etkilidir (Ertürk, 1982; Varış, 1978; 1981'den aktaran Turan vd. 2008). Bu nedenle okullarda değer eğitimi, özellikle son dönemde üzerinde durulan bir konu olmaktadır. Okulların misyonunun belirlenmesinde, okulun benimsediği değerler de etkili olmakta, değer eğitimi misyon belirlemede etkili olmaktadır.

Değerler eğitiminde okulun iki önemli misyonu vardır. Birincisi toplumdaki mevcut değerleri öğretmek ve öğrencilere geçmiş öğrenmeleriyle bağlantı kurma yetisi sağlamaktır. İkincisi ise öğrencilere bu değerler hakkında düşünme ve tartışma fırsatları sağlamak ve kendi değerlerini geliştirme noktasında destek olmaktır (Halstead, ve Taylor, 2000). Ayrıca okullar gerek resmi gerekse örtük programlar aracılığıyla değerlerin bireylerce içselleştirilmesini gerçekleştirmekle sorumludurlar. Özelliklede son dönemde bireylere değer öğretiminde örtük program öne çıkmakta/çıkarılmaktadır. Örtük programlar aracılığıyla çok daha kolay ve kalıcı öğrenmeler, davranış değişiklikleri gerçekleştirilebilmektedir. Bütün bunların gerçekleşmesinde ise öğretmenler en önemli aktörler olarak öne çıkmaktadır.

Öğretmenlerin sınıfta ve okulda oluşturdukları kültür neye önem verip vermedikleri, neyi iyi ya da kötü olarak algıladıkları öğrenciler için örtük olarak değer eğitimini oluşturmaktadır. (Doğanay, 2006'dan aktaran Fidan,2009). Öğretmenler öğrenciler için hem sınıf içinde hem de sınıf dışında çeşitli stratejiler

uygulayarak içinde yaşanılan toplumun temel değerlerini en iyi biçimde yansıtacak şekilde model olmalıdırlar (Ryan, 1986). Gerek ahlaki gerekse karakter sahibi öğretmenlerin çalıştığı okulların yukarıda sayılan işlevleri yerine getirmesi oldukça kolay olacaktır. Bu nedenle eğitim ortamlarında çalışan kişiler bireyin ahlaki ve karakteristik gelişimine katkıda bulunmak için sorumluluk hissetmeli, (Powel, 2010) öğrencilerin kişilik ve ahlaki yapılarının gelişimine katkıda bulunmada sorumluluk duymalıdırlar (Powell, 2010).

Öğretmenlerin her ne kadar program çerçevesinde hareket etmesi gerektiği bilinen bir konu olsa da, bağlı bulundukları yöneticilerin dolaylı yollardan öğretmenler üzerindeki etkisi yadsınamayacak kadar önemlidir. Ayrıca yöneticilerin, öğretmenlerin yapmaları gerekenleri yapması konusunda önemli bir yaptırım gücü söz konusudur. Dolayısıyla öğretmenlerin değerleri aktarmada amirlerinin etkisinde kalabileceğini de göz önünde tutmak gerekmektedir. Bu ve benzer etkenlere rağmen; öğretmenler hem okul içinde hem okul dışında toplumun değerlerini yansıtacak iyi birer örnek olmalı, etik bir sınıf ortamı oluşturma çabası göstermeli ve çeşitli stratejilere başvurarak sınıf dışında da bunların uygulanması için informal etkinlikler düzenlemelidir (Milson, 2000; Ryan, 1986).

Eğitim sisteminde yöneticilerin otorite olarak önemli bir yeri vardır. Otorite ise, herhangi bir konuda diğerlerine göre daha üstün bir güce sahip olma, bilgili, donanımlı olma, söz söyleme gücüne sahip olmadır. Fiziksel güce başvurmadan boyun eğme, belli bir davranışı kabul ettirecek bir gücü elinde tutma (Mendel, 1992) durumudur. Belli bir mevkiden kaynaklanan, güç ve nüfuz kullanma hakkı, (Kay, 1985) kumanda etme hakkı, itaat ettirme iktidarı (Yeğin, vd., 1985) kısmen, daha güçlü birine duyulan korku (Sennett, 1992), fertlerin hareketleri üzerinde müessir muhtelif sebep ve amillerin disiplin altına alınması (Binat, 1958) kıymet taşıyan herhangi bir kuvvete boyun eğilmesi (Kanad, 1948) gibi değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Bu durum geleneksel yapı gösteren toplumlarda daha da öne çıkmaktadır. Önemli bir eğitim kurumu olan okullarda yöneticilerin, hem bir otorite olarak hem de uygulamayı öğreten ve yol gösteren olarak öğretmenler üzerindeki etkisi oldukça fazla olmaktadır. Bu etki öğretmenlerin verdiği eğitimin yönlendirilmesinde kimi zaman doğrudan kimi zaman da dolaylı olarak kendini hissettirmektedir. Bu çalışmada, ilköğretim öğretmenlerinin benimsedikleri idari ve kültürel değerlerin belirlenmesi problem konusu yapılmıştır.

Problem Cümlesi

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmenlerin benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneli bazındaki değerleri ne düzeydedir?

Alt Problemler

1.Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneline ait değerler arasında farklılık var mıdır?

2**.** Öğretmenlerin yaşlarına göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneline aitdeğerler arasında farklılık var mıdır?

3**.** Öğretmenlerin mesleki kıdem göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneline ait değerleri arasında farklılık var mıdır?

4**.** Öğretmenlerin branşlarına göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneline ait değerleri arasında farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada öğretmenlerin benimsedikleri idari ve kültürel değerleri tespit etmek amaçlanmıştır. Bu yönüyle araştırma tarama modelindedir. Karasar (2007)'a göre, tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Niğde İli merkez ve merkeze bağlı köy ve kasabalarda bulunan ilköğretim okullarında görev yapan 706 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu okullarda görev yapan erişilebilir örnekleme yöntemi ile belirlenen ve araştırmaya gönüllü katılmak isteyen 706 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin dağılımları Tablo-1'de verilmiştir.

Tablo.1. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı

		f	%
Cinsiyet	Bayan	378	53,5
	Erkek	328	46,5
Branş	Sınıf Öğretmeni	347	49,2
	Türkçe Öğretmeni	49	6,9
	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	36	5,1
	Fen ve Teknoloji Öğretmeni	46	6,5
	Matematik Öğretmeni	41	5,8
	İngilizce Öğretmeni	44	6,2
	Beden Eğitim Öğretmeni	23	3,3
	Müzik Öğretmeni	11	1,6
	Görsel Sanatlar Öğretmeni	24	3,4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni	22	3,1
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	9	1,3
	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmeni	12	1,7
	Okul Öncesi Öğretmeni	28	4,0
	Belirtmeyen	14	2,0
Yaş	20-30	281	39,8
	31-40	296	41,9
	41 ve üzeri	129	18,3
Kıdem	1-10	379	53,7
	11-20	245	34,7
	21-30	59	8,4
	31 ve üzeri	23	3,3
TOPLAM		706	100,0

Tablo.1'e bakıldığında; araştırmaya katılanların 378 (%53,5)'inin kadın ve 328 (%46,5)'inin erkek öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir. Öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları incelendiğinde; 347 (%49,2)'sinin Sınıf Öğretmeni, 49 (%6,9)'unun Türkçe Öğretmeni. 36 (%5,1)'sının Sosyal Bilgiler Öğretmeni, 46 (%6,5)'sının Fen ve Teknoloji Öğretmeni, 41 (%5,8)'inin Matematik Öğretmeni, 44 (%6,2)'ünün İngilizce Öğretmeni, 23 (%3,3)'ünün Beden Eğitim Öğretmeni, 11 (%2,6)'inin Müzik Öğretmeni, 24 (%3,4)'ünün Görsel Sanatlar Öğretmeni, 22 (%3,1)'sinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni, 9 (%1,3)'unun Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmenliği, 12 (%1,7)'sinin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmeni, 28 (%4,0)'inin Okul Öncesi Öğretmeni ve 14 (%2,0)'ünün branşını belirtmeyen öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

Öğretmenlerin yaşlarına göre dağılımları incelendiğinde; "20-30" yaş dağılımına sahip olan 281 (%39,8) öğretmen, "31-40" yaş dağılımına sahip olan 296 (%41,9) öğretmen ve "41 ve üzeri" yaş dağılımına sahip olan 129 (%18,3) öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımları incelendiğinde; "1-10" yıl mesleki kıdeme sahip olan 379 (%53,7) öğretmen, "11-20" yıl mesleki kıdeme sahip olan 245 (%34,7) öğretmen, "21-30" yıl mesleki kıdeme sahip olan 59 (%8,4) öğretmen ve "31 ve üzeri" yıl

mesleki kıdeme sahip olan 23 (%3,3) öğretmen bulunmaktadır. Toplamda çalışmaya katılan 706 (%100,0) öğretmen bulunmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Öğretmenlerin benimsedikleri idari ve kültürel değerleri tespit etmek için veri toplama aracı olarak Turan, Durceylan ve Şişman (2005) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Otuz maddeden oluşan ölçekte iç tutarlık katsayısının ,80 olarak hesaplandığı, ölçeğin geçerliği için, uygulama öncesi uzman görüşüne başvurulduğu ve eleştiriler dikkate alınarak ankete son şekli verildiği yazarlarca belirtilmiştir. Ankette yer alan maddeler; dişil ve erkeğe ait olduğu düşünülen değerler, bireyci ve toplumcu değerler, gücün dağılımıyla ilgili değerler ve belirsizlik kaçınma boyutunda yer alan değerler olmak üzere dört boyutta oluşturulan yargı ifadelerinden meydana gelmektedir. Anket, Likert tipi ölçeğe göre beş seçenekli olarak düzenlenmiştir. Anketin birinci bölümünde kişisel bilgiler, ikinci bölümünde ise otuz değer yargısından oluşan ifadeler yer almıştır.

Verilerin toplanmasında, yukarıda belirtilen yazarların geliştirdiği ölçek, örneklem olarak belirlenen okullarda görev yapan öğretmen sayısı kadar çoğaltılmış ve öğretmenlerin bulundukları okullara teker teker ulaşılarak ölçeği cevaplamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerden yola çıkarak öğretmenlerin benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutlarına ait ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin olarak frekans ve yüzde dağılımları incelenmiştir. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre benimsedikleri idari ve kültürel değerlere ilişkin bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır. Öğretmenlerin yaş, mesleki kıdemleri ve branşlarına göre benimsedikleri idari ve kültürel değerlere ilişkin tek yönlü anova analizi yapılmıştır.

Bulgular

1. Araştırma Problemine İlişkin Bulgular

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmenlerin benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneli bazındaki değerleri ne düzeydedir?

Tablo.2.Öğretmenlerin benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutlarında ve ölçeğin geneline ait değerlerine ilişkin ortalama ve standart sapma sonuçları

	N	$\overline{X}$	S
Dişil-Eril	706	3,79	,54
Bireyci-Toplumcu	706	3,20	,40
Güç Mesafesi	706	2,68	,56
Belirsizlikten Kaçınma	706	2,78	,52
Ölçeğin Genel	706	3,11	,34

Tablo-2'ye göre öğretmenlerin benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutlarından ve ölçeğin genelinden aldıkları ortalama değerler incelendiğinde;

"Dişil-Eril" boyutunda öğretmenlerin ortalama değerleri $\overline{X}$ =3,79 (S=,54) yüksek düzeyde bir değer benimsedikleri görülmektedir. "Bireyci-Toplumcu" boyutunda öğretmenlerin ortalama değerleri $\overline{X}$ =3,20 (S=,40 orta düzeye yakın bir değeri benimsedikleri görülmektedir. "Güç Mesafesi" boyutunda öğretmenlerin ortalama değerleri $\overline{X}$ =2,68 (S=,56) yüksek düzeyde bir değeri benimsedikleri görülmektedir. "Belirsizlikten Kaçınma" boyutunda öğretmenlerin ortalama değerleri $\overline{X}$ =2,78 (S=,52) orta düzeyde bir değeri benimsedikleri görülmektedir.

Ölçeğin genelinde öğretmenlerin ortalama değerleri $\overline{X}$ =3,11 (S=,54) yüksek düzeye yakın bir değeri benimsedikleri görülmektedir.

2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Alt Problem 1:Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmenlerin cinsiyetlerine göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneline ait değerler arasında farklılık var mıdır?

Tablo.3.Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneli bazındaki değerleri arasındaki farklılığa ilişkin T-testi sonuçları

	Cinsiyet	**N**	$\overline{X}$	**S**	**t**	**sd**	**p**
Dişil-Eril	Bayan	378	3,82	,49	1,13	704	,260
	Erkek	324	3,77	,54			
Bireyci-Toplumcu	Bayan	378	3,21	,39	,01	704	,995
	Erkek	324	3,20	,38			
Güç Mesafesi	Bayan	378	2,64	,54	-2,37	704	,018*
	Erkek	324	2,74	,56			
Belirsizlikten Kaçınma	Bayan	378	2,74	,51	-2,19	704	,029*
	Erkek	324	2,83	,51			
Ölçeğin Genel	Bayan	378	3,10	,30	-1,46	704	,145
	Erkek	324	3,13	,33			

*p<,05

Tablo-3'e göre öğretmenlerin cinsiyetlerine ilişkin olarak benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutlarından ve ölçeğin genelinden aldıkları ortalama değerleri arasındaki farklılıklar incelendiğinde;

"Dişil-Eril" alt boyutunda bayan öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler (X=3,82) ile erkek öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler (X=3,77) arasında $t_{(704)}$=1,13, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

"Bireyci-Toplumcu" alt boyutunda bayan öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler (X=3,21) ile erkek öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler (X=3,20) arasında $t_{(704)}$=1,13, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

"Güç Mesafesi" alt boyutunda bayan öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler (X=2,64) ile erkek öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler (X=2,74) arasında $t_{(704)}$=-2,73, p<,05'e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık; bayan öğretmenlerin bu boyutta benimsedikleri değerlerin erkek öğretmenlerin bu boyutta benimsedikleri değerlerden düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

"Belirsizlikten Kaçınma" alt boyutunda bayan öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler (X=2,74) ile erkek öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler (X=2,83) arasında $t_{(704)}$=-2,19, p<,05'e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık; bayan öğretmenlerin bu boyutta benimsedikleri değerlerin erkek öğretmenlerin bu boyutta benimsedikleri değerlerden düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Ölçeğin geneline bakıldığında bayan öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler (X=3,10) ile erkek öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler (X=3,13) arasında $t_{(704)}$=-1,46, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Alt Problem 2:Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmenlerin yaşlarına göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneline aitdeğerler arasında farklılık var mıdır?

Tablo.4.Öğretmenlerin yaşlarına göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneli bazındaki değerleri arasındaki farklılığa ilişkin One-WayAnova sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Post Hoc
Dişil-Eril	Gruplar Arası	2,703	2	1,352	5,04	,01*	1-3, 2-3
	Gruplar İçi	187,871	701	,268			
	Toplam	190,574	703				
Bireyci-Toplumcu	Gruplar Arası	,541	2	,270	1,83	,16	
	Gruplar İçi	103,412	701	,148			
	Toplam	103,953	703				
Güç Mesafesi	Gruplar Arası	,174	2	,087	,29	,75	
	Gruplar İçi	211,575	701	,302			
	Toplam	211,749	703				
Belirsizlikten Kaçınma	Gruplar Arası	,179	2	,090	,34	,71	
	Gruplar İçi	184,900	701	,264			
	Toplam	185,079	703				
Ölçeğin Genel	Gruplar Arası	,249	2	,124	1,25	,29	
	Gruplar İçi	69,623	701	,099			
	Toplam	69,872	703				

*p<,05 Kategoriler: "20-30=1", "21-40=2" ve "41 ve üzeri=3"

Tablo-4'e göre Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yaşlarına göre İdari ve Kültürel Değerler Ölçeğinin alt boyutları ve geneline ait benimsedikleri değerler arasındaki farklılıklar incelendiğinde;

"Dişil-Eril" alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(2-701)}$=5,04, p<,05'e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık; "41 ve Üzeri" yaşa sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarının (X=3,66), "20-30" yaşa sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarından (X=3,80) ve "21-40" yaşa sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarından (X=3,83) küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

"Bireyci-Toplumcu" alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(2-701)}$=1,83, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

"Güç Mesafesi" alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(2-701)}$=,29, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

"Belirsizlikten Kaçınma" alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(2-701)}$=,34, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ölçeğin geneline bakıldığında öğretmenlerin yaşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(2-701)}$=1,25, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Alt Problem 3:Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmenlerin mesleki kıdem göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneline ait değerleri arasında farklılık var mıdır?

Tablo.5.Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneli bazındaki değerleri arasındaki farklılığa ilişkin One-WayAnovasonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Post Hoc
Dişil-Eril	Gruplar Arası	3,875	3	1,292	4,83	,02*	1-3, 2-3
	Gruplar İçi	185,179	693	,267			
	Toplam	189,053	696				
Bireyci-Toplumcu	Gruplar Arası	,322	3	,107	,72	,54	
	Gruplar İçi	103,176	693	,149			
	Toplam	103,498	696				
Güç Mesafesi	Gruplar Arası	1,105	3	,368	1,23	,30	
	Gruplar İçi	206,957	693	,299			
	Toplam	208,063	696				
Belirsizlikten Kaçınma	Gruplar Arası	,619	3	,206	,78	,51	
	Gruplar İçi	183,806	693	,265			
	Toplam	184,425	696				
Ölçeğin Genel	Gruplar Arası	,253	3	,084	,85	,47	
	Gruplar İçi	69,195	693	,100			
	Toplam	69,448	696				

*p<,05 Kategoriler: "1-10=1", "11-20=2", "21-30=3 ve "31 ve üzeri=4"

Tablo-5'e göre Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre İdari ve Kültürel Değerler Ölçeğinin alt boyutları ve geneline ait benimsedikleri değerler arasındaki farklılıklar incelendiğinde;

"Dişil-Eril" alt boyutunda öğretmenlerin mesleki kıdemlerine ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(3-693)}$=4,84, p<,05'e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık; "21-30" yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarının (X=3,59), "1-10" yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarından (X=3,80) ve "11-20" yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarından (X=3,84) küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

"Bireyci-Toplumcu" alt boyutunda öğretmenlerin mesleki kıdemlerine ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(3,693)}$=,72, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

"Güç Mesafesi" alt boyutunda öğretmenlerin mesleki kıdemlerine ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(3-693)}$=1,23, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

"Belirsizlikten Kaçınma" alt boyutunda öğretmenlerin mesleki kıdemlerine ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(3-693)}$=,78, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ölçeğin geneline bakıldığında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(3-693)}$=,85, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Alt Problem 4:Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmenlerin branşlarına göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneline ait değerleri arasında farklılık var mıdır?

Tablo.6.Öğretmenlerin branşlarına göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler ölçeğinin alt boyutları ve geneli bazındaki değerleri arasındaki farklılığa ilişkin One-WayAnovasonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Dişil-Eril	Gruplar Arası	1,812	12	,151	,57	,867
	Gruplar İçi	180,064	679	,265		
	Toplam	181,876	691			
Bireyci-Toplumcu	Gruplar Arası	1,598	12	,133	,91	,541
	Gruplar İçi	99,911	679	,147		
	Toplam	101,510	691			
Güç Mesafesi	Gruplar Arası	1,581	12	,132	,44	,950
	Gruplar İçi	205,625	679	,303		
	Toplam	207,206	691			
Belirsizlikten Kaçınma	Gruplar Arası	2,939	12	,245	,94	,504
	Gruplar İçi	176,592	679	,260		
	Toplam	179,532	691			
Ölçeğin Genel	Gruplar Arası	,679	12	,057	,57	,864
	Gruplar İçi	66,968	679	,099		
	Toplam	67,648	691			

Tablo-6'e göre Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmenlerin branşlarına göre İdari ve Kültürel Değerler Ölçeğinin alt boyutları ve geneline ait benimsedikleri değerler arasındaki farklılıklar incelendiğinde;

"Dişil-Eril" alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(12-679)}$=,57, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

"Bireyci-Toplumcu" alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(12-679)}$=,91, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

"Güç Mesafesi" alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(12-679)}$=,44, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

"Belirsizlikten Kaçınma" alt boyutunda öğretmenlerin branşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(12-679)}$=,94, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ölçeğin geneline bakıldığında öğretmenlerin branşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında $F_{(12-679)}$=,57, p>,05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Öğretmenlerin benimsedikleri idari ve kültürel değerlere ilişkin ortalama değerler incelendiğinde "Dişil-Eril" boyutunda yüksek düzeyde bir değer benimsedikleri, "Bireyci-Toplumcu" boyutunda yüksek düzeye yakın bir değeri benimsedikleri, "Güç Mesafesi" boyutunda orta düzeyde bir değeri benimsedikleri, "Belirsizlikten Kaçınma" boyutunda orta düzeyde bir değeri benimsedikleri görülmüştür. Genelde ise öğretmenlerin ortalama değerleri yüksek düzeye yakın bir değeri benimsedikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre benimsedikleri idari ve kültürel değerler incelendiğinde, "Dişil-Eril" ve "Bireyci-Toplumcu" alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. "Güç Mesafesi" alt boyutunda bayan öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler ile erkek öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu anlamlı farklılık, bayan öğretmenlerin bu boyutta benimsedikleri değerlerin erkek öğretmenlerin bu boyutta benimsedikleri değerlerden düşük olmasından kaynaklanmaktadır. "Belirsizlikten Kaçınma" alt boyutunda da bayan öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler ile erkek öğretmenlerin benimsedikleri ortalama değerler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, bayan öğretmenlerin bu boyutta benimsedikleri

değerlerin erkek öğretmenlerin bu boyutta benimsedikleri değerlerden düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Öğretmenlerin yaşlarına göre İdari ve Kültürel Değerler Ölçeğinin "Dişil-Eril" alt boyutunda öğretmenlerin yaşlarına ilişkin benimsedikleri değerler karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, "41 ve üzeri" yaşa sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarının, "20-30" yaşa sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarından ve "21-40" yaşa sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarından küçük olmasından kaynaklanmaktadır. "Bireyci-Toplumcu", "Güç Mesafesi" ve "Belirsizlikten Kaçınma" alt boyutunda ve ölçeğin geneline bakıldığında öğretmenlerin yaşlarına ilişkin benimsedikleri değerler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre İdari ve Kültürel Değerler Ölçeğinin "Dişil-Eril" alt boyutunda, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine ilişkin benimsedikleri değerler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık; "21-30" yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarının, "1-10" yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarından ve "11-20" yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin benimsedikleri değer ortalamalarından küçük olmasından kaynaklanmaktadır. "Bireyci-Toplumcu", "Güç Mesafesi" ve "Belirsizlikten Kaçınma" alt boyutunda ve ölçeğin genelinde öğretmenlerin mesleki kıdemlerine ilişkin benimsedikleri değerler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmenlerin branşlarına göre İdari ve Kültürel Değerler Ölçeğinin alt boyutları ve geneline ait benimsedikleri değerler arasında ise herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Hofstede (1980)'nin araştırmasında, Türk toplumunun dişil değerleri benimsediği sonucuyla örtüşmektedir. Dişil değerlerin benimsendiği toplumlarda insanlar, kavga yerine uzlaşmayı tercih etmektedirler. Akkirpik (2007) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlere göre karakter eğitiminde hangi değerlerin öncelikli olarak öğrencilere kazandırılması gerektiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonunda önemli belirlemeler yapılmış o belirlemeler arasında en önemli olanlarından biri, öğretmenlerin gerekli gördükleri değerlerin başında evrensellik, özdenetim, yardımseverlik, uyum, güvenlik, başarı, geleneksellik, hazcılık, uyarılma ve güç değerlerinin gelmesidir.

Can'ın (2008) dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi ile ilgili yaptıkları uygulamalara ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışma, öğretmenlerin en çok sorumluluk sahibi olmaya ilişkin etkinlikler düzenledikleri ve değerler eğitiminde en çok işbirliğine dayalı öğrenme ile yaratıcı drama yöntemlerini kullandıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklar görülürken, kıdem, eğitim durumu ve okulların başarı düzeylerine göre anlamlı farklar bulunmadığı da tespitler arasında bulunmaktadır. Ulusoy (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise lise 1, 2 ve 3. Sınıf öğrencilerinin tarih dersindeki geleneksel ve demokratik değerlere ilişkin tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Sonuçta kız öğrencilerin demokratik değerleri, erkek öğrencilerin ise geleneksel değerleri daha fazla önemsedikleri bulgulanmıştır.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler getirilebilir:

1- Öğretmen eğitimi sürecinde, toplumsal yapıyı tanımaya yönelik derslere – felsefe-sosyoloji-sosyal psikoloji gibi- yer verilmelidir.

2- Hizmet içi eğitim çalışmaları geleneksel yapıdan çıkarılarak daha işlevsel hale getirilmeli ve ülke ve dünya gündemini oluşturan konulara eğitim programlarında yer verilmelidir.

3- Öğretmenlerin içinde yaşadıkları toplumu tanıma ve anlamaları yönünde bir farkındalık oluşturmak için, öğretmen eğitim sırasında, Erasmus ve Farabi gibi uygulamalarla öğretmen hareketliliği sağlanmalıdır.

Gelecek araştırmalara dönük olarak şu öneriler getirilebilir:

1- Benzer araştırmalar, ülke genelinde milli eğitim, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlar işbirliği ile yaygınlaştırılmalıdır.

2- Bu tür çalışmalar tüm kademelerdeki öğretmenlere dönük yapılmalıdır.

Kaynakça

Aavik, T. veAllik, J. (2002). Thestructure of estonianpeoplevalues: A lexicalapproach. *EuropeanJournalof Personality*, *16*, 221-235.

Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim ikinci kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akkiprik, G. B. (2007). *Genel lise öğretmenlerine göre karakter eğitimi yoluyla öğrencilere kazandırılacak değerler: çok boyutlu bir araştırma.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Alkan, H. (1994). *Karşılaştırmalı olarak İslam siyasi düşüncesinde otorite kavramı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Anonim, (2000). Herkes için eğitim dünya beyannamesi, Erişim: 12.02.2012.http://anamurhem.gov.tr/.

Balcı, A. (2011). Eğitim yönetiminin değişen bağlamı ve eğitim yönetimi programlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, *36*(162), 196-208.

Binat, T. (1958). *Disiplin ve meslek ahlakı*, İstanbul: Yenilik Yayınevi.

Bursalıoglu, Z. (2000). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem A. Yayınları.

Turan, S. ve Aktan, D. (2008). Okul hayatında var olan ve olması düşünülen sosyal değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,6*(2), 227-259.

Can, Ö. (2008). *Dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleri.* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çalık, T. ve Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *13*(1) 55-66.

Çelik, V. (2002). *Okul kültürü ve yönetimi*. Ankara: Pegem Yayınları.

Demirtaş, Z. (2010). Okul kültürü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki, *Eğitim ve Bilim,35*(158), 3-13.

Doğanay, A. (2006). Değerler Eğitimi. Cemil Öztürk (Ed.). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım*. (s. 255-286). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Dönmezer, S. (1990). *Sosyoloji,* İstanbul: Beta Yayınları.

Gudmunsdottir, S. (1991). Values in pedagogical content knowledge, *Journal of TeacherEducation*, *41*(3), 44-52. http://dx.doi: 10.1177/002248719004100306.

Halstead, J. M. ve Monica, T. J. (2000). Learnin and teaching about values: A review of recentresearch. *Cambrige Journal of Education*, *30*(2), 169-175.

Hofstede, G. (1980).Culture's consequences: ınternationaldifferences in work-relatedvalues.*Sage Publications*, London.

Kanad, H. F. (1948). *Pedegoji.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, Birinci Cilt, Üçüncü Basım.

Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kızılçelik, S. ve Erjen, Y. (1992). *Açıklamalı sosyolojik terimler sözlüğü*. Konya: Günay Ofset.

Kuçuradi, İ. (1995). Felsefe açısından eğitim ve Türkiye'de eğitim, Felsefe Açısından Eğitim ve Türkiye'de Eğitim, 17-18 Kasım 1995 tarihli seminer sunusu, İstanbul.

Lau, S. (1988). Thevalueorientations of chineseuniversitystudents. Hong Kong. *International Journal of Psychology,23,* 583- 596.

Mendel, G. (1992). *Son sömürge çocuk, sosyo-psikolojik açıdan otorite*. Çeviren: H. Portakal, İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Tay, B. ve Yıldırım, K. (2009). Parents' viewsregardingthevaluesaimedto be taught in socialstudieslessons. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri/ EducationalSciences: Theory & Practice, 9*(3), 1529-1542.

Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, *1*(3), 217-239.

Özgener, Ş. (1998). Organizasyonlarda iş ahlakının kurumsallaşması. Erişim: 09.12.2010.www.*Stratejiyonetim*.

Özgüven, İ., E. (2007). *Psikolojik testler*. İstanbul: PDREM Yayınları.

Powel, S. (2010).Hıdeandseek: Valuesınearlychıldhoodeducatıonandcare. *British Journal of EducationalStudies. 58*(2), 213–229.

Rokeach M. J. (1973). *Thenature of humanvalues.* New York: The Free Press.

Sennett, R. (1992). *Otorite,* Çeviren: Kamil Durand, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Şahin-Fırat, N. (2010). Okul müdürü ve öğretmenlerin okul kültürü ile değer sistemlerine ilişkin algıları. *Eğitim ve Bilim*, *35*(156), 71-83.

Şişman, M. (1994). *Örgüt kültürü*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Turan, S. ve Aktan, D. (2008). Okul hayatında var olan ve olması düşünülen sosyal değerler, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *6*(2), 227-259.

Turan, S. Durceylan, B. ve Şişman, M. (2005). Üniversite yöneticilerinin benimsedikleri idari ve kültürel değerler. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,13,* 181-202.

Ulusoy, K. (2007). *Lise tarih programımda yer alan geleneksel ve demokratik değerlere yönelik öğrenci tutumlarının ve görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ünal, C. (1981). *Genel tutumların veya değerlerin psikolojisi üzerine bir araştırma*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil, Tarih- Coğrafya Fakültesi Yayınları.

Yeğin, A., Abdulkadir, B., İsmail, H. ve İlham, Ç. (1985). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik büyük lügat*, İstanbul: Elif Ofset-Derya Dağıtım.

Yurtseven, H. R. (1998). Stratejik yönetim sürecinde misyon kavramı.*Yönetim Dergisi,* 29, 26-33. Erişim: 15 Ocak 2014,http://www.merih.net/m2/str/wmisyon.htm.